

Απόστολος Πιερρής

Δωρική Σπάρτη, Μάνη και η Επανάσταση του '21

(Η Μορφή της Ελληνικής Ιστορίας

και η Αμορφία του Νεοελληνικού Κράτους).

Συνέπεσε να έχουμε την περιοδική συνάντησή μας στην Σπάρτη παραμονές της 25^{ης} Μαρτίου, και αμέσως μετά την Μανιάτικη 17^η και την Καλαματιανή 23^η. Και συνέβη να πρόκειται κατά την κανονική σειρά να ασχοληθούμε με τα Μηδικά της Αρχαίας Ιστορίας του Ελληνισμού. Οπότε ας ολοκληρώσουμε κατά την Απόλλωνος αίσαν την συγκυρία, διαπραγματευόμενοι, όχι ετερόφωτα, αλλά πάλι υπό το φως που λάμπει ο ίδιος ο Ελληνισμός, ορώντας εκ των έσω, όχι απ' έξω, την Νεοελληνική Επανάσταση του '21. Μη ξεχνώντας ότι ταυτόχρονα στις 20 είναι η Εαρινή Ισημερία και στις 25 εορτάζεται η δι' άνθους συμβολιζόμενη σύλληψη, με την οποία ο Λόγος της Αιωνιότητας σαρξ εγένετο και φανερώθηκε το Φως του Κόσμου (Πρόλογος του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου).

Θα κοιτάξουμε να συλλάβουμε την αρμονία, να ακούσουμε την εαρινή συμφωνία όλων αυτών των συγχρονισμών και συντοπισμών. Να πούμε κάτι αληθινό και όχι συμβατικό, δυνατό και όχι πολυμασημένο μεν αχώνευτο δε, ωραίο και όχι απλά σκόπιμο. **Γιατί το Ελληνικό ένστικτο μας βροντοφωνάζει, αν το νοιώσουμε, ότι αλήθεια και ομορφιά είναι το ίδιο πράγμα, και αυτό είναι ταυτόχρονα το πιο δυνατό και το πιο σωστό.** Γιατί τί μπορεί να αντισταθεί στο «τελικό» αίτιο;

[Όχι οποιονδήποτε σκοπό αλλά την εντελέχεια, την τελειότητα - Αριστοτέλης. Η σύμπτωση αλήθειας και κάλλους στην τελειότητα σηματοδοτεί το τέλος του χρόνου και την «αρχή» της αιωνιότητας ως ολοκληρωμένης ύπαρξης].

[Το πολυεπικαλούμενο σχετικό επίταγμα του Σολωμού περί εθνικού και αληθινού έγινε με αφορμή κάποια επιφυλακτική πρόσληψη του «Πόρφυρά» του, ύμνου στο κάλλος της νεότητας (Πολυλάς, Προλεγόμενα, XVI). - Ο νεαρός ρομαντικός ποιητής συνέλαβε καθαρά και εξέφρασε συναισθηματικά την ταυτότητα αλήθειας και ομορφιάς: Keats, Ωδή σε μια Ελληνική υδρία].

Αλλά δεν θα επαναλάβω στον λόγο επί της Επετείου όσα κερδίζουμε με τις Συναντήσεις της Σπάρτης για την ουσία του Ελληνισμού. Θα εφαρμόσω όμως την ιδέα στο καίριο αυτό παράδειγμα, δείχνοντας επίσης έτσι τί εννοώ λέγοντας ότι η έρευνα για την αρχαία Σπάρτη είναι και μελέτη αυτογνωσίας.

Θα εξιχνιάσουμε τα πραγματικά γεγονότα κατά το νόημά τους για να καταλάβουμε τι ήταν και τι εσήμαινε η Επανάσταση, πώς έγινε και γιατί έγινε όπως έγινε, από ποιους έγινε, με τι στόχο και πως κατευθύνθηκε όταν έγινε. **Για να απαντηθεί επί τέλους και το βασανιστικό ερώτημα: πώς ηρωικές επικές αρχές μπορούν να έχουν τραγική εξέλιξη και κωμική κατάληξη.**

... κατωρθώσαμεν οι θαυμάσιοι αυτό το θαύμα των θαυμάτων: να παρακμάσωμεν χωρίς να ακμάσωμεν.

Δ. Ν. Βερναρδάκης (σε κριτική της ποίησης του Βαλαωρίτη που εκφωνήθηκε στα αποκαλυπτήρια του ανδριάντος του Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε' μπροστά από το Εθνικό Πανεπιστήμιο την 25^{ην} Μαρτίου 1878).

[Για μια αίσθηση του προβλήματος δείτε μια παλαιότερη δημοσίευσή μου, προ επταετίας ακριβώς, ενδεικτικά μία αντί πολλών, στην εφημερίδα «ΕΞΠΡΕΣ» 26 - 3 - 2011, με τίτλο «Η Επανάσταση του Ελληνισμού». Υπάρχει και στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Varia, κατηγορία Greece a failed State in a failing "Europe"].

[Καιρός να επανέλθουμε στις πρωτογενείς πηγές για την άντληση πληροφοριών, στην ιστορική κριτική για το ζύγισμά τους και στην Ελληνική μορφή για την διάγνωση της ουσίας των εξελίξεων. Τα απομνημονεύματα των ενεργώς συμμετασχόντων στα γεγονότα είναι αναντικατάστατα. Από την μεριά των επισήμων εγγράφων επικοινωνιών μεταξύ των Ευρωπαϊκών κρατών και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας,

πολύτιμη είναι η πρώτη σπουδαία συστηματική συλλογή τους σε 4 τόμους από τον Αυστριακό πρέσβη στην Αθήνα A. von Prokesch-Osten, *Geschichte des Abfalls der Griechen vom Türkischen Reiche im Jahre 1821 und der Gründung des Hellenischen Königreiches aus Diplomatischem Standpunkte*, 1867, οι τρίτος και τέταρτος τόμος περιλαμβάνουν τα ντοκουμέντα από αρχές 1821 μέχρι τέλος 1826. – Ευρεία συλλογή παντοειδών κειμένων παρέχουν οι 4 τόμοι (1990) του Α. Ε. Βακαλόπουλου, *Επίλεκτες Βασικές Ιστορικές Πηγές της Ελληνικής Επανάστασεως, 1813-1825*. – Ενδιαφέρον έχουν οι έρευνες στα αρχεία Ευρωπαϊκών κρατών του Π. Κ. Ενεπεκίδη. Τόμος πρώτος, *Ρήγας – Υψηλάντη – Καποδίστριας*, 1965, Τόμος δεύτερος, *Κοραής – Κούμας – Κάλβος*, 1966. – Σημαντικές είναι οι πληροφορίες και αναλύσεις του Μαρξ για το Ανατολικό Ζήτημα στο σύνολό του και ειδικά για την Ρωσική πολιτική πίσω από την Φιλική Εταιρεία. Δείτε σχετικά τα κείμενα στο Κ. Μαρξ – Φρ. Ένγκελς, *Η Ελλάδα, η Τουρκία και το Ανατολικό Ζήτημα*, μετ. Π. Κονδύλη. – Για την ίδια την Φιλική Εταιρεία βασικό είναι το έργο του Ι. Φιλήμονα, *Δοκίμιον Φιλικής Εταιρείας*, 1834. Από το 1822 μέχρι το τέλος του Αγώνα ο Φιλήμων διηύθυνε το Γραφείο του Δημητρίου Υψηλάντη. Cf. Δ. Μπογδανόπουλος, *Φιλική Εταιρεία. Άγνωστες Σελίδες*, 1987].

19 Μαρτίου 2018